

REMISSYTTRANDE

2023-12-14

Dnr: 0501/23

Er referens: Ju2023/01611

Remissyttrande över Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (SOU 2023:34)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss och lämnar följande yttrande.

Brå bedömer att förslagen i betänkandet kan bidra till att motverka bolagsrelaterad brottslighet och tillstyrker därför förslagen. Brå vill dock samtidigt föra fram att det parallellt med förslagen i det remitterade betänkandet pågår annat utredningsarbete som har bäring på problemet, vilket gör att det är svårt att överblicka och se vilka åtgärder som enskilt eller sammantaget ger bäst effekt. Brå vill därför, utifrån forskningen om ekonomisk brottslighet, göra följande medskick.

Viktigt att förhindra brott i tidigt skede

Brå noterar att majoriteten av de förslag som utredningen presenterar handlar om olika former av efterkontroll som syftar till att upptäcka brott och felaktigheter. Därför anser vi att förslaget om att ge Bolagsverket ökade befogenheter för kontroll är särskilt välkommet då Bolagsverket spelar en viktig roll för att förebygga och tidigt upptäcka misstänkta brott. Det är således positivt att ändringar i myndighetens instruktion och befogenheter föreslås. Arbetsinsatserna kan emellertid komma att bli omfattande. Även om enbart en mycket liten andel av Bolagsverkets ärenden misstänks röra oseriösa företag, med inslag av utnyttjade identiteter och anlitade målvakter, kommer det i praktiken handla om tusentals ärenden. Att register ska innehålla korrekta uppgifter är viktiga målsättningar och lätt i teorin, men kan kräva komplexa utredningar och uppgifter från andra, ibland utländska, myndigheter. Förväntningarna på Bolagsverket både från samverkande myndigheter och andra, i synnerhet när det gäller att de har korrekta registeruppgifter, kommer rimligen öka. Det är därför av vikt att Bolagsverket tillförs de resurser som krävs. Med reella utredningsresurser skulle Bolagsverket också kunna göra fler upptäckter så att misstankar kan lämnas till rättsväsendets myndigheter om pågående i stället för avvecklad brottslighet (bolag som övergivits och satts i konkurs).

Återinförande av revisionsplikt

När det gäller ett eventuellt återinförande av revisionsplikt bedömer vi att revisorernas främsta funktion är att säkerställa att företagare som har goda avsikter inte slarvar eller missförstår regler. Att kontrollinstanser införs ställer också högre krav på bolagen, sänder viktiga signaler till marknaden i stort och revision kan ses som en form av kvalitetsstämpel för bolagen. Tillsammans med flera av de förslag utredningen lyfter fram kan en återinförd revisionsplikt ha preventiva fördelar och antas leda till minskad förekomst av felaktigheter och försök att begå brott. Ur ett brottsförebyggande perspektiv förordar alltså Brå att revisionsplikten återinförs. I första hand bör det, som utredningen bedömer mest lämpligt, ske genom en återgång till det rättsläge som gällde före 2010 års reform. Utredningen pekar dock på stora utmaningar i att alla företag ska omfattas av revisionsplikt. För det fall en mer begränsad revisionsplikt bedöms mer ändamålsenlig anser Brå att det finns goda skäl att ställa högre krav på företag som får bidrag från eller utför tjänster för offentlig sektor,

alternativt tidigare har misskött sig eller fått göra rättelser till Bolagsverket eller andra myndigheter (jfr Brå 2022:1, Brå 2021:6).

Ökat antal misstankar kan leda till prioriteringssvårigheter

Det finns skäl att anta att misstankar om storskalig ekonomisk brottslighet mer sannolikt kommer från underrättelseverksamheter eller vaksamma uppdragsgivare till bolagen, än från aktörer som arbetar med olika former av efterkontroller. De omständigheter som är kända i ärendet behöver inte vara tillräckliga för att skilja slarvfel och olyckliga omständigheter från medvetna, och mer storskaliga brott. Det kan krävas en del utredningsåtgärder eller underrättelseinformation om de som ligger bakom brottsligheten för att sälla fram de grövsta brotten för utredning. De myndigheter som primärt berörs av de brott som begås med hjälp av företag är Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Polismyndigheten. Till detta kommer Bolagsverket och en rad olika tillsynsmyndigheter. Det innebär att brottsbekämpning, tillsyn och andra åtgärder mot dessa felaktigheter är fragmenterad och svår att få en helhetsbild av. I stort bedömer vi att utredningens förslag, utöver eventuella preventiva effekter, har potential att leda till fler misstankar om felaktigheter som kan skapa en större arbetsbörda för de berörda myndigheterna än vad utredningen tar höjd för i sin konsekvensanalys. En ytterligare utmaning kan bli hur myndigheterna ska kunna hantera och prioritera bland de misstänkta brott eller oseriösa företag som upptäcks.

Detta yttrande avges av generaldirektör Mattias Larsson efter föredragning av Li Hammar. I beredningen har Johanna Skinnari deltagit.

Mattias Larsson

Li Hammar